

**ІНСТИТУТ САДІВНИЦТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇХ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ**

ЗВІТ

**про результати моніторингу якості викладання, надання освітніх послуг за
освітньо-науковою програмою 203 «Садівництво, плодоовочівництво та
виноградарство», методом анкетного опитування здобувачів вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня
вищої освіти
I семестр 2023-2024 н. р.**

З метою оцінки якості освітньо-наукової програми 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» (освітній рівень доктор філософії) та умов освітнього середовища в Інституті садівництва НААН (далі – ІС НААН) у першому семестрі 2023-2024 н.р. проведено соціологічне дослідження із застосуванням анкетного опитування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Об'єкт дослідження - освітньо-наукова програма 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» (освітній рівень доктор філософії).

Предмет - якість освітньо-наукової програми 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» (освітній рівень доктор філософії) та умови освітнього середовища в ІС.

Для досягнення мети в межах дослідження поставлено такі завдання:

1. Визначити оцінку аспірантами створених в ІС умов для формування індивідуальної освітньої траєкторії, можливості до участі в міжнародній академічній мобільності.

2. Дослідити думку аспірантів щодо якості освітньої складової освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»: встановити рівень задоволеності аспірантів якістю викладання, формами і методами навчання і контролю рівня знань.

3. Визначити рівень задоволеності існуючими механізмами освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки аспірантів.

4. Охарактеризувати ставлення здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня до порушень академічної доброчесності.

5. Спрогнозувати можливі напрямки удосконалення якості освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство».

Зважаючи на мету, завдання та об'єкт дослідження, методом збору первинної інформації було обрано анкетне опитування здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня.

Методичний інструментарій дослідження (анкети) було розроблено відповідно до нормативних документів і положень:

- Законів України: «Про вищу освіту»; «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

- Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах);

- рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки відомостей самооцінювання освітніх програм, що подаються для акредитації;

- стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ухвалено Міністерською конференцією в Єрвані, 14-15 травня 2015 р.);

- Міжнародного кодексу ICC/ESOMAR з практики проведення маркетингових і соціальних досліджень, вивчення суспільної думки та аналізу даних.

Опитування здобувачів вищої освіти проведено в межах організаційно-консультативних зборів, організованих за сприянням гаранта освітньої програми.

За допомогою методу групового анкетування було опитано 15 аспірантів, що складає 88% від генеральної сукупності. Серед опитуваних: жінок - 20%, чоловіків - 80%.

Кількість опитуваних респондентів, є аспірантами 1-4 років навчання (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл респондентів за формою і роком навчання

Форма навчання	Рік навчання		Всього аспірантів
	1-2 рік	3-4 рік	
Денна	8	5	13
Вечірня	1	1	2
Заочна	0	0	0
Всього аспірантів	9	6	15

Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії

Освітньо-наукова програма «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, яка розроблена та реалізується в ІС, передбачає можливості для формування та здійснення кожним здобувачем вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії. Відповіді на питання «Оцініть, в якій мірі Ви можете реалізувати свою індивідуальну освітню траєкторію в ІС за окремими характеристиками?» передбачали три варіанти відповідей: 1 - є можливість, 2 - немає можливості, 3 - важко відповісти. Більшість опитаних аспірантів впевнені в можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії - 90,1% (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл відповідей на питання «Оцініть, в якій мірі Ви можете реалізувати свою індивідуальну освітню траєкторію в ІС за окремими характеристиками?», %

№	Характеристики	Думка здобувачів вищої освіти, %		
		є можливість	немає можливості	важко відповісти
1.	Вільно обирати тему дисертаційного дослідження	100	-	-
2.	Обирати вибіркові навчальні дисципліни ОНП за власним інтересом	100	-	-
3.	Брати участь у наукових конференціях, конкурсах, публікуватися	80	6,6	13,4
4.	Брати участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу та освітньої програми	80	-	20
5.	Можливість впливати на вибір розгляду в рамках курсу теми, в якій Ви були б зацікавлені	87	-	13
6.	Брати участь у діяльності Ради молодих учених	80	13,4	6,6
7.	Здійснювати трудову діяльність у позанавчальний час	93,4	-	6,6
8.	Змінювати свій індивідуальний план за погодженням зі своїм науковим керівником	100	-	-
Середнє		90,1	2,5	7,4

Оцінка якості освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»

Якість освітньої складової освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» на третьому (освітньо-науковому) рівні в даному дослідженні оцінювалася за допомогою таких показників:

- якість надання освітніх послуг;
- володіння здобувачів вищої освіти інформацією щодо цілей, змісту, очікуваних результатів навчання за кожною з дисциплін;
- рівень задоволеності здобувачів вищої освіти організацією освітнього процесу;
- оцінка здобувачами вищої освіти професійної майстерності викладачів дисциплін;
- рівень задоволеності здобувачів вищої освіти відповідності обов'язкових та дисциплін вільного вибору власним науковим інтересам, забезпеченням підготовки до професійної діяльності в галузі садівництва, плодоовочівництва та виноградарства;

У межах опитування аспірантам було запропоновано висловити свою думку щодо якості викладання дисциплін, які вони вже проходили за освітньо-науковою програмою «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство». Показники було запропоновано оцінити за 3-бальною шкалою: 3 – задоволений (а); 2 - незадоволений(а), 3 - важко відповісти. Майже всі здобувачі (95,8 %) зазначили задоволеність організацією освітнього процесу в інституті; змістом навчальних дисциплін освітньо-наукового процесу; рівнем володіння науково-педагогічного складу фундаментальними знаннями і останніми досягненнями за галуззю знань; повну задоволеність рівнем викладання навчальних дисциплін; високу доброзичливість і тактовність науково-педагогічного складу з аспірантами.

Таблиця 3

Розподіл відповідей на питання «Якість освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство», %

№ з/п	Показник	Думка здобувачів вищої освіти, %		
		задоволений (а)	незадоволений (а)	важко відповісти
1.	Чи задоволені Ви організацією освітнього процесу в інституті	100	-	-
2.	Зміст навчальних дисциплін ОНП	86,7	-	13,3
3.	Рівень володіння науково-педагогічного складу фундаментальними знаннями і останніми досягненнями за галуззю знань	86,7	-	13,3
4.	Доступність та зрозумілість викладання дисциплін ОНП	93,3	-	6,7
5.	Вміння викладачів викликати і підтримувати інтерес до дисципліни	100	-	-
6.	Наскільки об'єктивним є оцінювання знань здобувачів	100	-	-
7.	Рівень здобуття практичних навичок, отриманих за ОНП	100	-	-
8.	Рівень доброзичливості і тактовності науково-педагогічного складу з аспірантами	100	-	-
Середнє		95,8	-	4,2

Оцінка умов та рівня матеріально-технічного забезпечення освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»

Аспірантами оцінено умови та рівень матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу. За показниками визначено, що більшість здобувачів (79,2 %) задоволені матеріально-технічним забезпеченням освітнього процесу. Друга частина аспірантів відмітили, що їм важко поставити оцінку матеріально-технічної бази освітньої та наукової складової ОНП і склали 10,8% та 10,0% - незадоволені (табл.4).

Таблиця 4

Розподіл відповідей на питання «Умови та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу», %

№ з/п	Показник	Думка здобувачів вищої освіти, %		
		Задоволений (а)	незадоволений (а)	важко відповісти
1.	Загальна оцінка матеріально-технічної бази для проведення освітньої складової ОНП	80	6,7	13,3
2.	Рівень забезпечення швидкісного доступу до мережі Інтернет	60	20	20
3.	Робота бібліотеки, забезпеченість навчальною та методичною літературою	86,6	6,7	6,7
4.	Загальна оцінка матеріально-технічної бази для проведення наукової складової ОНП	66,7	13,3	20
5.	Рівень фінансового забезпечення досліджень за темою дисертаційної роботи	73,4	13,3	13,3
6.	Забезпечення належно обладнаним робочим місцем для наукової роботи	80	6,7	13,3
7.	Умови для проведення наукових досліджень за темою дисертаційної роботи	93,3	6,7	-
8.	Можливість апробації результатів наукових досліджень	93,3	6,7	-
Середнє		79,2	10,0	10,8

Освітнє середовище та підтримка аспірантів

Здобувачі вищої освіти отримують організаційну, консультативну та інформаційну підтримку, а також підтримку у працевлаштуванні. Здобувачі оцінили існуючу підтримку в інституті (якщо вони звертались з проблемними питаннями або володіють інформацією щодо функціонування механізмів підтримки). Більша частина здобувачів (95,0%) відмітили ефективність усіх напрямів підтримки (табл. 5), спираючись на власний досвід або інформацію, що мають.

При цьому 3,3 % здобувачів не визначились із відповідями, що можна пояснити тим, що вони не мали проблемних ситуацій при навчанні в аспірантурі та інформації щодо можливих шляхів їх вирішення.

Розподіл відповідей на питання «Рівень підтримки та вирішення проблемних питань аспірантів», %

№ з/п	Показник	Думка здобувачів вищої освіти, %		
		задоволений (а)	незадоволений (а)	важко відповісти
1.	Двостороння комунікація «відділ аспірантури - аспірант»	100	-	-
2.	Організаційна підтримка здобувачів в інституті	100	-	-
3.	Консультативна підтримка здобувачів у інституті	100	-	-
4.	Інформаційна підтримка здобувачів в інституті	100	-	-
5.	Вирішення проблемних питань здобувачів науковим керівником	100	-	-
6.	Вирішення проблемних питань здобувачів керівництвом інституту	100	-	-
7.	Підтримка здобувачів Радою молодих вчених	86,6	6,7	6,7
8.	Підтримка у працевлаштуванні та сприяння кар'єрному старту	73,3	6,7	20
Середнє		95,0	1,7	3,3

Академічна доброчесність

На питання щодо дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками 73,3% опитаних аспірантів відмітили відсутність порушень, а 27,7% - важко відповісти.

Загальна оцінка враження від навчання в аспірантурі

93,3% аспірантів оцінили враження від навчання в аспірантурі як позитивне. Разом з тим, аспірантами було надано пропозиції щодо покращення освітньо-наукової програми та організаційних питань щодо її реалізації.

Пропозиції та рекомендації щодо покращення якості освітньої програми

За думкою здобувачів вищої освіти щодо напрямів удосконалення освітньо-наукової програми 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» відмічено:

- збільшити кількість методичного матеріалу за даною ОНП українською мовою;
- перенести навчальні дисципліни з першого курсу на другий;
- проведення екскурсій по господарствах садівництва, овочівництва, виноградарства, а також ботанічних садах;
- підвищити комунікації підрозділів (зустрічі, дискусії) для обговорення поточних робіт та нових перспектив;
- враховуючи складну ситуацію в країні для поліпшення матеріально-технічної бази доцільним є кооперація з іншими науковими закладами для комплексного виконання поставлених завдань.

Враховуючи пропозиції, зазначені здобувачами вищої освіти, слід приділити увагу розробці нових методичних рекомендацій за даною освітньо-науковою програмою,

проведення круглих столів та співпрацювати з іншими установами, де можливо використовувати необхідне обладнання для проведення певних досліджень.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За результатами опитування, здобувачі продемонстрували задоволеність методами навчання, викладання та матеріально-технічним забезпеченням на рівні 90 %. Загальне враження від навчання в аспірантурі 93,3% аспірантів оцінили як позитивне.

Аналіз отриманих даних за результатами опитування дозволяє зробити висновок, що здобувачі вищої освіти досить високо оцінюють якість освітньо-наукової програми «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство» вважають, що навчання за цією програмою забезпечує підготовку до науково-дослідної та професійної діяльності у галузі садівництва, овочівництва та виноградарства.

Аспіранти мають можливість для формування та здійснення індивідуальної освітньої траєкторії та високо оцінюють рівень методичної та змістовної підтримки наукового керівника у підготовці дисертаційного дослідження. Аспіранти задоволені організацією освітнього процесу (формами, методами навчання і контролю знань, обсягом часу, структуруванням навчального матеріалу дисциплін, об'єктивного оцінювання) та високо оцінюють професійну майстерність викладачів.

Аспіранти задоволені умовами освітнього середовища інституту: станом навчальних аудиторій, наукової бібліотеки, можливостями проведення і апробації наукових досліджень, інформаційним забезпеченням, підтримкою під час навчання в аспірантурі та можливістю вирішення проблемних питань.

Разом з цим, здобувачі вищої освіти відмічають, що умови для проведення наукових досліджень можуть бути покращеними за рахунок оновлення лабораторного обладнання або співпраці з іншими установами, де є необхідні прилади для досліджень, оновлення методичного матеріалу.

Пропозиції аспірантів, а також виявлені проблемні моменти, дозволить окреслити можливі напрямки удосконалення освітньо-наукової програми 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»:

- збільшити кількість методичного матеріалу за даною ОНП українською мовою;
- перенести навчальні дисципліни з першого курсу на другий;
- проведення екскурсій по господарствах садівництва, овочівництва, виноградарства, а також ботанічних садах;
- проведення круглих столів для обговорення поточних робіт та нових перспектив;
- враховуючи складну ситуацію в країні для поліпшення матеріально-технічної бази доцільним є кооперація з іншими науковими закладами для комплексного виконання поставлених завдань.

Голова Ради молодих учених
Інституту садівництва НААН

Надія ЯРЕМКО

14.11.2023 р.